

СТАНОВИЩЕ

от проф. Иван Петров Топузов, д.м., д.п.н., от катедра
"Кинезитератия" при Факултет "Обществено здраве и спорт"
на Югозападен Университет "Неофит Рилски" – Благоевград

ОТНОСНО: Дисертационен труд на АНДРЕАС ГЕОРГИОС МАТЗУРИДИС от Република Гърция, докторант задочна форма на обучение към катедра "Спортна медицина" на НСА "Васил Левски"-София на тема: *Адаптирана физическа активност и спорт за подобряване на физическото развитие и дееспособността на деца със специални образователни потребности* за присъждане на образователната и научна степен "доктор" в професионално направление 7.6. "Спорт". Научен ръководител е проф. Лейла Крайджикова - доктор.

Представеният от докторант Андреас Матзуридис дисертационен труд е с *обем* 139 стандартни машинописни страници, като в този обем влиза и библиографията от 195 литературни източника /89 на кирилица и 106 на латиница/.

Структурата на дисертацията е съобразена с препоръките и изискванията за трудове от този род, като съдържа уводна част, литературен обзор и собствени проучвания, последвани от изводи и препоръки. *Тематиката* е актуална пред вид нарастващата популярност на Адаптираната физическа активност и спорта (АФАС), като средства за въздействие и рехабилитация на контингенти с различна нозология.

Уводът е доста стегнат и представлява кратко, но сполучливо въведение към разглеждания в дисертацията проблем.

Литературният обзор е с обем от 38 страници и дава подробна картина на научните публикации по разглеждания проблем. Авторът описва детайлно категориите деца със специални образователни потребности (СОП), техните особености (във физическо и ментално отношение) и възможностите им да се включат в обучителен процес. Тъй-като обект на дисертационния труд е преди всичко физическото развитие на децата, то също е представено подробно и особено развитието на децата с умствена изостаналост, които имат дефицит в двигателната сфера, основните физически качества и дееспособността

като цяло. Направена е обща характеристика на Адаптираната физическа активност (АФА) и са посочени нейните 4 разновидности, както и функциите и практическите задачи при децата със СОП. В заключението на обзора (анализ) ясно са очертани недостатъчно проучените или останалите до момента все още непроучени фактори от АФА и тяхното влияние върху децата със СОП.

Работната хипотеза допуска, че една по-разнообразна и многопосочна програма с АФА, включваща и обучение по плуване, ще подобри физическото развитие, дееспособността и интензивността на вниманието при децата с умствена изостаналост.

Целта на дисертационния труд е да се изследва и оцени влиянието на АФА за подобряване на физическото развитие, физическата дееспособност и интензивността на вниманието на подрастващи със специални образователни потребности на възраст между 10 и 12 години.

Задачите /шест/ са формулирани ясно и са изцяло реализирани с направените изследвания и математическата обработка.

Проучванията са правени през периода 2011 – 2013 година в Гърция и в град Берковица /България/.

Контингентът изследвани лица са 54 деца с лека умствена изостаналост на възраст от 10 до 12 години от двата пола (23 момчета и 31 момичета). Разделени са в две групи:

Група А – (експериментална) с 23 деца от Гърция и

Група Б – (контролна) с 31 деца от ДМУИ – Берковица.

Програмите по АФАС на двете групи са описани в детайли. Те се различават, като при тези от експерименталната група са включени, освен предвидените по учебния план задължителни занимания, още обучение по плуване, бегови отсечки и каране на велосипед.

Методите на изследване са описани подробно: антропометричните характеристики, физическата дееспособност с тестове, моториката на горния крайник и интензивността на вниманието (чрез теста на Бурдон). Резултатите са обработени статистически и са представени в 42 таблици и 30 фигури. Показан е и снимков материал от ежедневието на децата.

В главата **Анализ на резултатите**, получените данни са представени подробно, прегледно и онагледяват добре промените в изследваните показатели. В някои таблици (най-вече № 1) има технически размествания, които затрудняват читателя.

От обработените данни става ясно, че програмата по АФАС при децата от експерименталната група се е отразила благотворно върху някои от антропометричните показатели. Ръстът се увеличава, което е резултат на естествения растеж при децата в този възрастов период. Според нас е трудно да се обясни с АФАС полученият по-голям прираст при децата от двата пола в експерименталните групи, в сравнение с контролните, като при толкова малки контингенти е възможно и да е случаен. По-убедителни и съвсем закономерни са положителните промени по отношение на физическата дееспособност – взривна сила, силова издръжливост на долни крайници и равновесна устойчивост. Оценката на моториката на горните крайници е значително подобрена, което е логичен резултат от 9-месечното им целенасочено упражняване. Положително се повлиява и интензивността на вниманието, което е безспорен резултат от прилаганите комплексни физически и спортни занимания, отразяващи се благоприятно на тази сфера.

Според автора на дисертационния труд, използването на подобна по-интензивна програма за физически натоварвания на децата с умствена изостаналост и конкретно – включването на елементи от програмата ЕВРОФИТ в тяхното ежедневие е лесно изпълнимо и препоръчително.

Изводите на брой шест отговарят на постигнатите резултати и обобщават направените от докторанта собствени изследвания и анализи в дисертационния труд. Те са реално установени и убедителни. Полезни за практикуващите специалисти са и посочените три препоръки, които могат да се отправят и към самия дисертант и неговите бъдещи научни разработки.

Библиографията е обичайна за българските дисертации, с цитирани български, руски и западни автори, но би било интересно да се посочат и гръцки изследвания – задължително за една бъдеща монография. По-голямата част от библиографските източници са остаряли (от 80-те – 90-те години на XX век), малко са тези от последните 5 – 10 години. Не навсякъде са посочени издателствата (№№ 120, 125, 184 и др.).

Посочените по-горе, в текста на становището ми *критични бележки* не омаловажават актуалния характер и реалните постижения на предлаганият от докторант Андреас Матзуридис дисертационен труд. Те биха могли да му послужат при бъдещи публикации.

Имайки предвид всичко казано по-горе, предлагам на многоуважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Андреас Георгиос Матзуридис образователната и научна степен "доктор" по научната специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ), професионално направление 7.4. "Обществено здраве".

Аз лично гласувам с "ДА" !!!

12.11.2014 г.
София

/проф. д-р Иван Тонузов, д.м.,д.п.н./